

Θεα πού στούς φίλους μου τὰ λέω κάποτες ὀρθὰ κοφτά, ἴσως καὶ χοντρούτσικα. Μὰ τὰ λέω κατα- πρόσωπα, μὴτε ἄχι κανένα μεῦ ἀπομνήσκει, μὴτε τοὺς κἀνὼ πόλεμο ἀπὸ πίσω. Ἐγὼ, σὰ γνω- ριστοῦμε πιά, θὰ διῆτε πὼς εἶμαι καὶ συβιθαστι- κός. Ἀφτὸ ἐλπίζω νὰ τὸ εἶδατε καὶ σὲ κάθε σελίδᾳ κάθε μου ριβλίου — μὲ τὴ διαφορά πού θέλω τὸ συ- βιθασμὸ ἐκεῖ πού εἶναι στὸν τόπο του, ἐνῶ φοβοῦμαι μὴπως ἄλλοι γυρέδουνε τὸ συβιθασμὸ ἐκεῖ πού δὲ χωρεῖ. Μὲ τοὺς συβιθασμούς σας παρακαλῶ νὰ μὴν ξεχνᾶτε καὶ τὸ κακὸ τὸ μεγάλο. Νὰ μὴν ξεχνᾶτε πὼς κάθε μέρα, κάθε ὥρα, κάθε στιγμή, κάθε δε- φτερόλεπτο, ἡ καθαρέδουσα καταστρέφει τὰ ἐλλη- νόπαιδα καὶ τὰ μυαλὰ τους. Προτοῦ θυμώσετε γιὰ ἓνα γάμμα ἢ γιὰ ἓνα νῦ, κοιτάξτε τὴν καθαρέδου- σα τί κkerne, καὶ γιὰ νὰ φήσουμε τὰ οἷς, τὰ ὦν κα τὰ παρόμοια, πού τὰ μαθαίνει στὰ παιδιὰ, συλλογι- στῆτε, ἔταν ἀδειάσετε, πὼς τὸ *σιουππόχαρτο*, ἡ καθαρέδουσα μὲ τὸ ζῶρι ἀναγκάζει τὰ παιδιὰ νὰ τὸ ἴενε *σιυπποχάρτιον* — ἀγνοώντας ὅχι μόνο κάθε λογικὴ, μὰ καὶ τὰ ἱστορικά, καὶ τὰ περγαμηνὰ μᾶς λέξης, πού ἴσως κ' ἔνας Πολύδης νὰ τὴν ἔγραφε μὲ τὸ *ου*. (Etudes de philologie neo-grecque, Pa- ris, 1892, I.XXVI). Ἀντὶς νὰ χτυπάτε τὸν ἄμειρο τὸν Ὑψάρεη πού εἶναι δικός σας, πού γιὰ τὴν Ἑλ- λάδα θυσιάζεται, πὸ σπουδαῖο νὰ κοιτάξετε μὲ κά- θε τρόπο καὶ μὲ κάθε μέσο, πὼς νὰ σιάξετε τὸ κακὸ πού ἔγινε ὡς τώρα στὴ δημόσια τὴν ἐκπαιδεύσιν. Ὅσο γιὰ τὴ γραμματικὴ, ὅσο γιὰ τὸν κανόνα τὸν ἀλύγιστο, θὰ διῆ ὁ κ. Δελμούζος, πού θὰ τὸ ξέρει κιόλας, θὰ διῆ, ἅμα βρεθῇ μπροστὰ στὸ τρομερὸ τὸ *γιατί* πού βγαίνει κάθε τόσο ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ παι- διοῦ, θὰ διῆ πῶς, τὴ λογικὴ τὴν ἀλύγιστη, πρῶτα πρῶτα ὁ νοῦς τοῦ παιδιοῦ τὴ διψᾷ — καὶ πὼς παρά- δοση, γραμματικῆς δίχως κανόνα εἶναι ἀπὸ τὰ πρά- ματα πού δὲ γίνονται.

Νᾶρθομε τώρα, μὲ σπιγμούλα, καὶ στὸ τρίτο μου τὸ πρὸς κάλιο ; Μὲ δυὸ λόγια. Τί σκοτώνετε, μπρὲ παιδιὰ μου, μπρὲ ἀδέρφια ; Τί χάνετε ; Γλώσ- σα θέλετε ; Μήπως δὲν τὴν ἔχετε ὀλοόταμη ; Τί προσμένετε ; Πάρτε τὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ, — κι ἂν τὴ φοβᾶστε, γιατί σας βάζει σὲ χίλιους μπελάδες ἀπὸ τὴν πολυτυπία τῆς καὶ δὲν ξέρετε πὼς νὰ δια- λέξετε τύπους ἢ λέξεις, τότες, τί λέτε ; δὲ ρίχνετε μὴ ματιὰ στὰ μικρούτσικα, στὰ τιποτενιούτσικα βι- βλιαράκια μου ; Μπρὲ μωρὲ παιδιὰ ! Θαῤῥῶ πὼς τᾶχουνε ἔλα' θὰ βρῆτε μέσα, ὕψος, γλώσσα, γραμ- ματικὴ. Ἐ ! καὶ κάποιο μεζελάκι.

Κερικκί, 9 τοῦ Ἀπ' Αἰμῆτη — παρῶσκειβή, 2 τοῦ Χριστοῦ, 1910.

Ὁ ταπεινός, ἐλάχιστος συνάδερφός σου:

ΨΥΧΑΡΗΣ

Γιὰ νὰ δουλέψῃ σωστὰ ὁ ποιητὴς τὴν κοινωνία, πρέπει ἀγνάντια τῆς νὰ σταθῇ ὁ ἴδιος, μὲ ὅλο του τὸ ἐγὼ, ὁλό- δοιο, ὅποιος κι ἂν εἶναι, κι ἄς εἴν' ἐκεῖνο καὶ ἀντικεινω- νικό.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΤΗ ΘΥΜΗΣΗ ΧΑΜΕΝΟΥ ΦΙΛΟΥ

Γλυκὲ φίλε, συχνὰ δὲ φέβγεις μέρι
ποῦ ὁ καιμὸς σου στὸ νοῦ μου δὲν περνᾷ,
ἔχεις γεμίσει τόσο τὸν ἀέρα
τριγύρω μας πού ἀνάσινες γλυκά,
ὥστε ὁ καιρὸς νὰ μὴν μπορεῖ νὰ σβήσῃ
τὸ γοργόπέρασμά σου ὅ,τ' ἔχει ἀφίσει.

Περάσιν τόσο χρόνια, μὴ ποιὸς λέει
μ' ἐμᾶς ἀκόμα πὼς δὲν εἴσουν χτές;
Τόσο θερμὸς ὁ πόνος σου μᾶς πνέει
ἀπ' τις θαμπὲς πού ζεῖς ἀκρογιαλιές,
τόσο ἡ δροσιὰ πού στάλαξες βαθιά μας
τὴ θύμησή σου θέρει στὴν καρδιά μας!

Ὡσὺν γοργὸς ἐδιάβηκες ἀέρας
μὲ τὴ θερμὴ σου ἀσπένδιση ὀρειή,
σὰ φέγγος στάχνοχάραμα τῆς μέρας,
πού τις ἀντάρες κυνηγᾷ καὶ σβεῖ·
ἂν τις ἔσβησες, δὲ μᾶς πολυμέλει,
γτάνει συχνὰ τ' ὅ,τι κανέναν θέλει.

Κ' ἐπὶ θέλησες ὅσο ἄλλον κανέναν
δὲ φλόγιαν ὁλόγυρ' ἀπὸ σέ.
Μὰ ποιὸς ἔχει ὅσο θέλησε φτιασμένα,
ποιὸς ἔπιασε ὅσα γύρισε ποτέ;
Καὶ τὰ φτερά ὅσο πιὸ ψηλὰ τραβᾶνε,
σκληρότερα μὴ οἱ Μοῖρες δὲν τὰ σπᾶνε;

Κ' ἐσὲ σκληρὰ ἢ δική σου σ' ἐκδικήθη,
ἀρπάζοντάς σε ἀπάνω στὴ χαρὰ.
Τὸν ἥλιο πὼς λαχτάριζαν τὰ στηθὴ,
πὼς τοῦ κόσμου σὲ πύρωνε ἡ ὁμορφιά,
πὼς ἔλαιπε τὸ μάτι μαγεμένο
σὲ τρανὸ ὄνειρο, μπρὸς τὸν ξανοιγμένο!

Τὸναιρο αὐτὸ σου τὸ πνιμένο κλαίμε —
πράξες κι ὄνειρατα ἓνα στὴ ζωή!
Μὲ τὸν πόθο τῆς τῶνομά σου λέμε
εἶσ' ὁ βαθὺς καιμὸς τῆς μπρὸς μας σὺν
κι ἀναπαμένο ὁ νοῦς μου δὲ σὲ βάνει
μὲς τὸ θλιμένο πού ἄραξες λιμάνι.

Πνοή σου εἶταν τὸ πάλεμα κ' ἡ ἀντάρα,
τρανὴ χαρὰ σου τὸ γλυκὸ τὸ φῶς·
θεέ, μπορεῖς καὶ σβεῖς τίσση λαχτάρα!
Δὲν ἐφυγες γαλήνιος, γελιαστός·
χλωμός, πικρὸς μᾶς ἄφισες, πονώντας,
γυρόβοντας ἐπῆγες, λαχταρώντας.

Στὸ μέτωπό σου γύρο αὐτὸς ὁ πόνος
ἀχνίζει πάντα ὡς σὲ θωρεῖ ἡ ψυχὴ,